

**Oprindelige anbefalinger om Fremtidens Forsorgsindsats, præsenteret for det daværende Socialudvalg den 3. september 2013.
Til orientering i Social- og Arbejdsmarkedsudvalget 1. september 2016.**

1. Øget samarbejde om hjemløseproblematikker

Baggrund

Som følge af den brede vifte af komplekse problemstillinger som karakteriserer hjemløshed, er en hel række af instanser, faggrupper og myndigheder i spil, når en hjemløs persons situation skal udredes og stabiliseres og en fremtidig indsats skal planlægges. Forventningen er derfor, at øget samarbejde giver kortere opholdstider på forsorgshjemmet og bedre, sammenhængende løsninger for de hjemløse

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at et øget samarbejde i Viborg kommune realiseres på to niveauer, og fremsætter derfor to modeller for et stærkt, koordineret samarbejde på hhv. medarbejderniveau og på afdelingslederniveau på tværs af relevante afdelinger og forvaltninger. Der er afholdt de indledende drøftelser med de medvirkende parter, og det er planen, at de to samarbejdsmodeller afprøves i efteråret 2013.08.25

2. Tidligere fokus på og øget indsats omkring etablering af borgeren i egen bolig med støtte

Baggrund

Både lokalt, nationalt og internationalt ses gode erfaringer med Housing First-indsatser. Det er indsatser, som meget hurtigt arbejder på at etablere en permanent boligløsning til den hjemløse i kombination med den fornødne sociale støtte. Antagelsen er, at ved at løse skaffe en passende bolig og sikre den rette støtte til den enkelte kan man opnå en stabilisering af den pågældendes situation, både hvad angår boligsituationen, men også med hensyn til øvrige sociale problemer. Viborg Kommune har i perioden 2009-2013 deltaget i den nationale Hjemløsestrategi og har i den sammenhæng afprøvet Housing First-baserede bostøttemetoder.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der både blandt medarbejdere i og modtagere af forsorgsindsatserne arbejdes bevidst på at skabe et øget fokus på, at målet med indsatserne er etablering af de hjemløse personer i egen bolig med den fornødne støtte.

Det øgede fokus understøttes af en ny teamorganisering af medarbejderne i forsorgsindsatsen, som skal styrke opmærksomheden på, hvordan hver enkelt medarbejders opgaver i forhold til målgruppen adskiller sig fra men spiller sammen med de øvrige medarbejders opgaver i forhold til at nå målet, hvor en borger etableres i og fastholder en stabil livssituation i eget hjem.

Teamorganiseringen indebærer blandt andet etableringen af Team Bolig, som opnormeres fra to til 4 medarbejdere, som varetager opgaver i forhold til efterforsorg og Housing First-baseret støtte.

3. En differentieret vifte af bomuligheder

Baggrund

Af resultaterne fra Hjemløsestrategien fremgår, at det for størstedelen af de hjemløse borgere er en almindelig bolig, som vurderes at være den mest hensigtsmæssige boligløsning, såfremt borgeren tildeles den fornødne støtte i forhold til at etablere sig i og opretholde boligen. Med den rette støtte kan 70-75 % af de hjemløse borgere klare sig i en helt almindelig (typisk en almen) bolig.

For de ca. 5 % af de hjemløse borgere, som ikke er i stand til at bo i egen bolig, er det vigtigt at der findes en differentieret vifte af bomuligheder. Derfor stilles der i denne rapport forslag om etablering af en mere differentieret forsorgsindsats, som møder de hjemløse borgeres forskelligartede behov

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der etableres to nye bomuligheder i forsorgsindsatsen – et 'voksenkollegium' samt et antal akutboliger til brug ved førstegangshenvendelser, herunder til unge hjemløse - samt at kapaciteten i de skæve boliger udvides.

Disse anbefalinger uddybes senere i selvstændige anbefalinger (afsnit 7, 8 og 9).

4. Etablering af kontaktfunktion

Baggrund

Tidligere beboere besøger jævnligt Vibohøj for uformelle samtaler med medarbejderne, for "at blive set" og for at blive anerkendt for de fremskridt der sker for dem. De tidligere beboeres sparsomme netværk betyder, at der blandt tidligere beboere ofte opstår et behov for og et ønske om at bevare en vis tilknytning til de medarbejdere, som de føler, de har haft en særlig tilknytning til i løbet af deres ophold på forsorgshjemmet og som kender deres særlige historie.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler at der etableres en egentlig kontaktfunktion i Forsorgscenter Viborg. Der er tale om en formalisering af en indsats, som allerede finder sted, men som med en mere formaliseret og netværksorienteret indsats vil kunne understøtte borgernes inklusion i netværk uden for den kommunale forsorgsindsats. Kontaktfunktionen forventes desuden at have en forebyggende effekt, via uformel råd og vejledning samt "lynaflederfunktion", og vil dermed reducere behovet for mere indgribende tilbud.

5. Navngivning af Forsorgscenter Viborg

Baggrund

Forsorgsindsatsen består i dag af en vifte af indsatser og tilbud, som ledelsesmæssigt er forankret i "Afdeling Vibohøj". I daglig tale refererer navnet "Vibohøj" oftest til selve forsorgshjemmet. En del af støtten til (potentielle og tidligere) hjemløse ydes af bostøttemedarbejdere og støtte-kontaktpersoner, som ikke har deres daglige gang på forsorgshjemmet.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at den samlede forsorgsindsats frem over betegnes Forsorgscenter Viborg. Med italesættelsen af Forsorgscenter Viborg sigtes mod en øget bevidsthed om at skabe en sammenhængende forsorgsindsats samt større grad af samarbejde og samhørighed mellem medarbejderne de forskellige indsatser, på tværs af arbejdssteder og-tider. Dette vurderes tiltagende relevant, set i lyset af rapportens anbefalinger om yderligere differentiering af tilbudsviften og den følgende øgede geografiske spredning af støtten til hjemløse borgere.

6. Etablering af skæve boliger

Baggrund

Viborg Kommune tilbyder støtte i skæve boliger på hhv. Gl. Aarhusvej, Langdammen og på Rørsangervej. Sidstnævnte ligger ved selve forsorgshjemmet. De skæve boliger er ment som en permanent boligløsning til de borgere, som har svært ved at indpasse sig eller ikke magter at bo i traditionelt udlejningsbyggeri. Flowet i de skæve boliger er lavt. Dels er der tale om permanente boliger, der skal udlejes efter den almene lejelovs bestemmelser, som betyder at borgerne kan blive boende så længe de er i stand til at betale husleje. Og dels er der tale om boliger og en støtte som betyder, at de tidligere hjemløse borgere rent faktisk magter at blive boende. Det betyder, at nogle borgere med behov for en skæv bolig ikke kan tilbydes dette, og derfor opholder sig uhensigtsmæssigt længe eller ofte på forsorgshjemmet Vibohøj.

Anbefaling

Skæve boliger vurderes at være et egnet alternativ for nogle af de borgere, som opholder sig langvarigt eller gentagende på forsorgshjemmet. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at der etableres 7 nye skæve boliger i Viborg by, inden for en afstand på et par kilometer fra Vibohøj. For at undgå "ghettodannelse" anbefales det ikke at placere yderligere skæve boliger i umiddelbar nærhed af forsorgshjemmet, men gerne i nærområdet og/eller banebyen. Der anbefales nybyggeri i stil med eksisterende skæve boliger på Rørsangervej, for at gøre boligerne så hensigtsmæssige til formålet som muligt.

7. Etablering af voksenkollegium

Baggrund

Erfaringer fra efterværn og projekt Housing First på Vibohøj viser, at ca. 1/3 af de borgere, der kommer ud i egen bolig med bostøtte, kommer tilbage til Vibohøj. Ensomhed og isolation, som følge af manglende sociale kompetencer, fører til at disse borgere bliver funktionelt hjemløse. Der vurderes derfor at være behov for et boligtilbud, der, gennem specifikt fokus på afhjælpning af ensomhedsproblematikker og opbygning af sociale kompetencer og netværk, forbereder socialt udsatte borgere på et liv i egen bolig.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der etableres et "Voksenkollegium" i Viborg by, målrettet den del af de voksne socialt udsatte borgere, der ikke har behov for Vibohøjs intensive tilbud, men dog fortsat har behov for at bo i et socialt fællesskab med støtte og kan profitere af og indgå i et positivt socialt samvær og

fællesskab. Voksenkollegiet er fortrinsvis tiltænkt den mere modne gruppe af udsatte borgere. Konkret er målgruppen borgere, som har behov for at udvikle kompetencer til mestring af eget liv, inden de kan og ønsker at bo alene i egen bolig.

Arbejdsgruppen anbefaler at Voksenkollegiet etableres med plads til 6-8 borgere. Kapaciteten på 6-8 borgere er vurderet hensigtsmæssig i forhold til såvel målgruppens behov og størrelse, som de aktuelle bygningsmæssige muligheder og begrænsninger i Viborg by.

8. Etablering af akutboliger

Baggrund

Målsætningen om at ingen unge bør opholde sig på forsorgshjem, men tilbydes andre løsninger kræver, at Viborg Kommune har et reelt og akut alternativ til målgruppen af *unge og andre*, som er hjemløse for første gang, og hvor et ophold på forsorgshjem vurderes uhensigtsmæssigt. Formålet med et alternativt tilbud er, at skærme de borgere, som henvender på et forsorgshjem for første gang, herunder de unge, mod uhensigtsmæssig prægning på et klassisk forsorgshjem. Mens man i forsorgsindsatsen har den generelle udfordring at de hjemløse opholder sig længe på forsorgshjemmet, er det der imod en udfordring af få unge hjemløse til at opretholde en kontakt med forsorgshjemmet, sådan at der kan etableres den nødvendige relation til den unge, den unges behov kan udredes og den fornødne støtte kan iværksættes.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der oprettes et akut-tilbud, som består af seks enkelte boliger, placeret som § 110 boformer integreret i de almene boligområder i Viborg Kommune, dvs. enkelte lejligheder, som lejes af Viborg Kommune, og hvor den hjemløse betaler den samme pris som for ophold på forsorgshjemmet. Herved skabes der mulighed for, at Viborg Kommune kan tilbyde ophold og der kan gennemføres en hensigtsmæssig udredning og indlæring af basale daglige færdigheder uden at borgeren samtidigt introduceres til misbrug eller præges uhensigtsmæssigt i retning af en dogmatisk "udsatte- livsstil".

9. Fremtidens Forsorgsindsats – kapacitet

Baggrund

En omlægning af forsorgsindsatsen fra fokus på borgerens stabilisering på forsorgshjemmet til større fokus på borgerens udredning, udvikling og etablering i den rette bolig med den rette støtte indebærer at der gøres overvejelser om den fremtidige kapacitet i både det samlede forsorgscenter og på forsorgshjemmet specifikt. I overvejelserne om den fremtidige kapacitet i Forsorgscenter Viborg har blandt andet indgået den kendsgerning, at der både i Viborg Kommune og på landsplan ses et stigende antal hjemløse.

Anbefaling

Med udgangspunkt i arbejdsgruppens drøftelser anbefales, at der *ikke* sker en nednormering af den samlede kapacitet i Viborg Kommunes samlede forsorgsindsats. En nednormering af kapaciteten på selve forsorgshjemmet er dog mulig, som følge af oprettelse af nye tilbud til målgruppen. Det anbefales

således at der sker en omlægning af den samlede forsorgsindsats, ved at pladser flyttes fra selve forsorgshjemmet og ud i akutboliger, skæve boliger samt voksenkollegium, samt en omlægning af støtten generelt i forhold til øget fokus på etablering af borgerne i egen bolig med støtte.

Det anbefales således at kapaciteten i forsorgshjemmet Vibohøj (§ 110) nednormeres med 12 pladser, fra 52 til 40. Samtidig anbefales oprettelsen af 6 akutpladser (§ 110), 7 skæve boliger (§ 85) og 6-8 pladser i Voksenkollegium (§ 85). Nedjusteringen af pladser efter Servicelovens § 110 opvejes således af opnormeringen af pladser med støtte efter § 85, samt den tidligere omtalte opnormering af Team Bolig.

10. Styrket udredning

Baggrund

Hjemløse borgeres situation påvirkes ofte af mange sammensatte og komplekse problemer. Det er vigtigt med en grundig udredning af hjemløse borgeres samlede situation, så der i udredningsarbejdet ikke overses eksisterende behandlingsmuligheder eller hjælpeforanstaltninger.

Hvis komplekse problemstillinger skal belyses, er systematik en væsentlig faktor – det må ikke afhænge af den enkelte medarbejders faglighed, om eksempelvis en hjerneskode eller atypisk depression bliver opdaget.

En grundig, systematisk og hurtig udredning er grundlaget for at der både under og efter endt ophold på Vibohøj tilvejebringes den rigtige og den nødvendige støtte til de hjemløse borgere, således at de får de bedst mulige chancer for at opretholde en stabil situation i egen bolig.

Med ændringen af døgnopholdenes titel fra stabiliseringsophold til *Udredningsophold* pointeres et øget fokus på den nødvendige sociale, økonomiske, helbredsmæssige, beskæftigelsesmæssige og boligsmæssige udredning som er kernen i døgnopholdene på Vibohøj. Hermed understreges, at et ophold på Forsorgshjemmet Vibohøj er et aktivt forløb, hvor borgere og medarbejdere i fællesskab arbejder på, ikke blot at stabilisere beboernes tilstand, men også udrede beboernes historik og ressourcer med henblik på planlægning af det videre forløb for borgerens vej ud af hjemløshed.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en styrkelse af udredningsindsatsen, både internt på Vibohøj og i forsorgsindsatsens øvrige tilbud. Dette med henblik på at sikre en fortsat stærk udredning, som er grundlaget for øget flow i indsatsen og for omstillingen i den samlede indsats efter Servicelovens § 110 samt sikring af, at der efterfølgende iværksættes de rette tilbud til borgerne. En styrkelse kan ske via eksempelvis kompetenceudvikling og øgede medarbejderressourcer.

11. Fremtidens Forsorgshjem – ombygning af Vibohøj

Baggrund

I løbet af det knapt halve århundrede der er gået siden Vibohøj blev taget i brug i 1967, er der sket meget, både inden for selve forsorgsindsatsen specifikt og inden for de sociale tilbud generelt. Det gælder såvel den faglige indsats, der ydes i de sociale tilbud, som udformningen og indretningen af de sociale tilbud. Dele af Vibohøj fremstår i dag ikke tidssvarende. Det gælder især indretningen af de tre værelsesgange.

Samtidig er der på Vibohøj behov for en omfattende renovering af tage, kloakker og vinduer. Med så omfattende renoveringsarbejder på vej er det oplagt, ikke blot at renovere, men ved samme lejlighed at tage et kritisk blik på indretningen af de nuværende bygninger og diskutere sammenhængen mellem

forsorgsindsatsens faglige og fysiske tilbud. I den forbindelse er spørgsmålet, hvordan fremtidens forsorgshjem bedst indrettes – dels for at bygningerne er fysisk tidssvarende, dels for at sikre at forsorgshjemmets fysiske indretning bedst muligt understøtter forsorgsindsatsen formål og faglige tilbud.

Anbefaling

Det anbefales, at der tilrettelægges en ombygningsproces i tre faser, hvor fase 1 og 2 indebærer en ombygning af utidssvarende værelser og badefaciliteter til nutidig boligstandard, og fase 3 indebærer en ombygning af servicearealer, afrusning, administration, køkken, kantine o. lign.

I fase 1 anbefales en nedrivning og nyopførelse af de værelser, som ligger i den nuværende værelsesfløj i ét plan. Det anbefales at disse værelser genopføres som selvstændige værelser/lejligheder med egen indgang og egne badefaciliteter. Det skal sikre en nutidig boligstandard, understøtte forsorgsindsatsen på forberedelse til og etablering af borgerne i egen bolig, samt reducere risikoen for konflikter mellem de borgere, der er indskrevet på forsorgshjemmet.

12. Fremtidens Forsorgshjem – frigivelse af anlægsmidler

Baggrund

Der er i Viborg Kommunes anlægsbudget for 2013-16 optaget følgende beløb til modernisering af Vibohøj:

0,518 mio. kr. i 2013 og 6,232 mio. kr. i 2014. Beløbet der er optaget i 2013 tænkes anvendt til projektering af ombygningen i ovennævnte fase 1.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at det indstilles til Byrådet, at anlægsmidlerne frigives med henblik på ombygning af Vibohøj. Der fremsættes et konkret forslag til Socialudvalget d. 1. oktober 2013.